

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านใหม่นาหนอง หมู่ 11 ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวรุ่งอรุณ วีระนนท์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นางสาวรุ่งอรุณ วีระนนท์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

บ้านใหม่นาหนอง หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านหัน อำเภอเสีจิว จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์สอาด สุกฤษณ์, หน้า

สารนิพนธ์เล่มนี้นำเสนอผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านใหม่นาหนอง หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านหัน อำเภอเสีจิว จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาในประเด็นความเข้มแข็งของชุมชน ความเข้าใจและศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกองทุนหมู่บ้านรวมถึง สมาชิกผู้ว่าสามารถนำเงินไปสร้างอาชีพ สร้างรายได้ความวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด ข้อมูลที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์ได้จากการศึกษาจากเอกสารต่างๆการจัดเวทีชาวบ้าน การสำรวจโดยใช้แบบ บร.ต่างๆตลอดจนการสังเกตและสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาประเมินในรูปแบบชิปโมเดล เพื่อหาข้อสรุปของโครงการที่ประเมิน ผลจากการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการของคณะกรรมการ กองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของการตั้งกองทุน โดยมีการ ปล่อยกให้สมาชิกทั้งหมด 34 รายเป็นเงิน 845,000 บาท นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก กองทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเติบโตของกองทุน ตลอดจนความเชื่อมั่นของ สมาชิกที่มีต่อกองทุนได้เป็นอย่างดี

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมิน
โครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์สอาด สุกฤษณ์)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์สามารถ บุญอาจ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาการจัดการและประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคล ต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างค้ำจุน ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงาน วิจัย อาทิเช่น อาจารย์สอาด สุทธิคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์สามารถ บุญอาจ กรรมการสอบสารนิพนธ์ อาจารย์สุวิมล มะสันเทียะ อาจารย์นิเทศ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สี่คิ้ว นาย บุญจันทร์ เจริญเนิน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็น อย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

รุ่งอรุณ วีระนนท์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
1.3 กรอบแนวคิดทฤษฎี	3
1.4 วิธีการดำเนินการ	3
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์	5
2.2 ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
2.3 การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
2.4 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
2.7 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	12
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
3.1 วิธีการประเมินโครงการ	14
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	15
3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	15

สารบัญ (ต่อ)

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	21
3.5 การเก็บข้อมูล	22
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	22
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน	23
4.2 ผลการประเมินโครงการโดยรวม	31
4.3 ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	40
4.4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	41
4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	41
บทที่ 5 สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปและอภิปรายผล	43
5.2 ข้อเสนอแนะ	45
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก ก ระเบียบกองทุนหมู่บ้านใหม่ฯ และรายชื่อผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน	50
ภาคผนวก ข แบบรายงาน บ.ร. 1-บ.ร.12	61

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

จากความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลมีเจตนาารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้หมู่บ้านมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วหรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมิน โครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ

ระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของการทรงวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำหลักสูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ ผู้จบหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตดังกล่าวทางหนึ่ง เพื่อให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้านบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านนั้น ๆ และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปของ “สารนิพนธ์” เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละหมู่บ้านและเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนหมู่บ้าน

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
  - 1.1 หมู่บ้านมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก
  - 1.2 หมู่บ้านมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
  - 1.3 หมู่บ้านมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
  - 1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน
  - 1.5 ประชาชนในหมู่บ้านใหม่มาหนองมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันภายในชุมชนระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย(ใช้
บร.7) และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมืองกำหนด (ใช้ บร.2)

1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ ในการประเมินโครงการ
การกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า *ซีพีพี*
โมเดล ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ
โดยที่อักษรมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

1.4. วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านใหม่หนอง พร้อมทั้ง
ลงปฏิบัติงานเก็บข้อมูลในพื้นที่

ขั้นที่ 3 ใช้ซีพีพีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะ
ทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูล
เพิ่มเติมด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การทำประชาคมระดมความคิดเห็นจากชาวบ้าน

ขั้นที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4

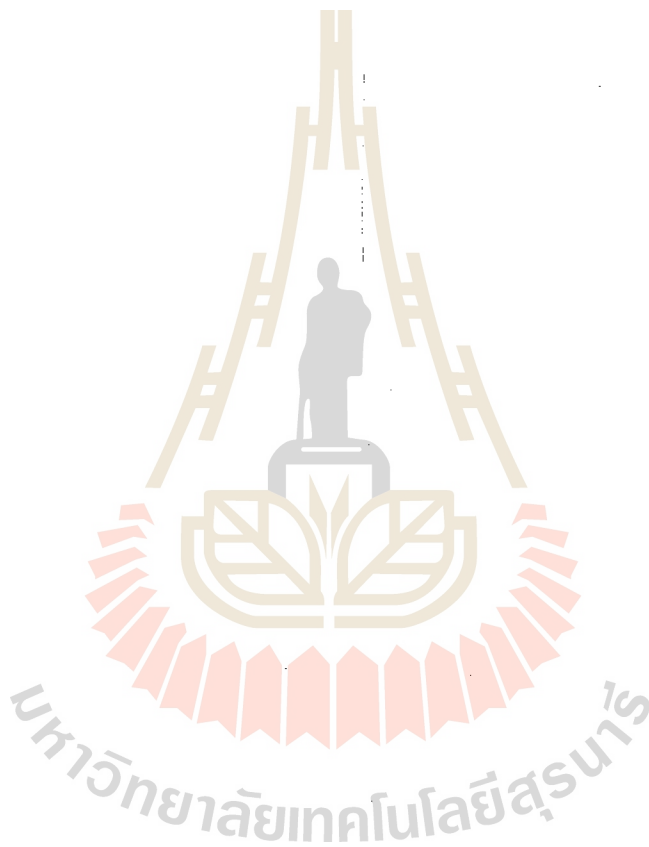
ขั้นที่ 6 ลงมือเขียนสารนิพนธ์และสรุปผลการดำเนินงาน

1.5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงาน
ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 3) ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน
- 4) ผู้วิจัยได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองรัฐบาลจึงได้มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาคความยากจน ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านโดยและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงต้องมีเอกสารที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์

2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งมี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี และถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่ง ในการต่อสู้กับปัญหาคความยากจน ของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อ การแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยรัฐบาลตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

บัดนี้รัฐบาลได้ดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวแล้ว โดยได้ประกาศระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เห็นว่าระเบียบดังกล่าว มีความสำคัญสำหรับประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดให้พิมพ์หนังสือฉบับนี้ขึ้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติต่อไป

2.1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลัก 4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การบริหารการจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- 4) การติดตามและการประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

2.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
- 2) ส่งเสริมหมู่บ้านให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) สร้างเสริมกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อ แก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแต่ละหมู่บ้านและสังคมโดยรวม
- 5) ประชาชนในหมู่บ้านมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 ระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยเรื่องการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ วาระในการดำรงตำแหน่งในแต่ละวาระ การพ้นจากตำแหน่ง และว่าด้วยการประชุมในแต่ละคราวของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยเรื่องความรับผิดชอบและหน้าที่ บทบาท การวางนโยบาย กฎหมายและข้อบังคับที่ใช้ในการจัดคณะ

กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนรับรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ดังนั้น การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะขาดองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ เพราะจะไม่สามารถจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านได้

2.3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

2.3.1 จะต้องมีการร่วมสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม

2.3.2 การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มิใช่ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
- 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
- 7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

2.4 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชน
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แนวคิดในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่หนองมีดังนี้

2.5.1 ที่ตั้ง

ที่ตั้งของกองทุน หมู่ 11 บ้านใหม่หนองตั้งอยู่ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 11

ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา รหัส 30140

2.5.2 วัตถุประสงค์

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกในการประกอบอาชีพสุจริต
2. เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินตั้งจะ และเงินรับฝาก
3. เพื่อให้บริการแก่สมาชิก
4. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
  1. เป็นคนมีความซื่อสัตย์
  2. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
  3. เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
  4. เป็นคนรู้จักสามัคคี

5. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ

1. เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
2. เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
3. เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบ
4. เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน

2.5.3 แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ หรือรัฐบาล
2. เงินกู้ยืม
3. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
4. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
5. เงินฝากตั้งจะและเงินรับฝาก
6. เงินค่าหุ้น
7. เงินสมทบจากกลุ่มทุนหรือองค์กรสมาชิก
8. เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพัน

อื่นใด

2.5.4 คุณสมบัติของสมาชิก ประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1. เป็นผู้ที่พำนักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านใหม่ฯ นานองเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน และบรรลุนิติภาวะแล้ว
2. เป็นผู้ที่มิมีสัญชาติต่าง มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการกิจกรรมของกองทุน และไม่มีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งทางตรงและทางอ้อม
3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้รับมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
5. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
6. มีเงินฝากตั้งจะและถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

2.5.5 การสมัครเป็นสมาชิก

1. ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุน ได้ที่คณะกรรมการกองทุน

2. ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 4 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

3. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

4. เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามข้อ 4 และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมนำเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากตั้งจะภายในสามวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

2.5.6 สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ตาย
2. ลาออกและได้รับอนุญาตให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ประชุม
5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
6. จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
7. นำทรัพย์สินของกองทุน ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้รับไว้
8. มีลักษณะ และคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 4

2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด

แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติ อนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โคนคำนึงถึงจารีตประเพณีและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และเปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้รายหนึ่งรายใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

8. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินกู้ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสิบวัน หลังจากวันยกเลิกสัญญา

สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

กรณีกองทุนหมู่บ้านใหม่มาหนอง มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้

1. ต้องเป็นสมาชิกและมีหุ้นในกองทุนบ้านใหม่มาหนอง
2. ต้องมีศักยภาพในการชำระเงินคืนภายในหนึ่งปี
3. ต้องมีผู้ค้ำประกันอย่างน้อยสองคนที่ไม่ใช่คนครอบครัวเดียวกัน
4. ต้องมีโครงการที่สอดคล้องกับนโยบาย
5. สามารถตกลงตามเงื่อนไขของระเบียบกองทุนได้

2.7 หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

สต๊อฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่า รูปแบบการประเมินแบบชีพพีที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่ประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นการประเมินก่อนการดำเนินการประเมินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินการประเมินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของ ความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและ แผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการ ดำเนินการ ที่ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิด ขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือ ปรับเปลี่ยนโครงการ

2.8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณีเฉพาะชุมชนบ้านใหม่นาหนอง หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

3.1 วิธีกรประเมินโครงการ

รูปแบบที่ใช้ในการดำเนินการประเมินในครั้งนี้ จะใช้การประเมินเชิงระบบ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้สร้างแบบจำลอง เพื่อใช้ในการประเมิน ตัวอย่างเช่น

1.1 รูปแบบการประเมินของสคริฟเวน ซึ่งได้จำแนกประเภทของการประเมินออกเป็น

1.1.1 การประเมินโดยยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ โดยแบ่งการประเมินออกเป็น การประเมินระหว่างการดำเนินการและการประเมินผลรวม

1.1.2 การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเพียงอย่างเดียว แต่จะเป็นการนำผลกระทบอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาด้วย

นอกจากนี้ สคริฟเวน ยังได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออกเป็น การประเมินคุณค่าภายใน ซึ่งเป็นการประเมินเกี่ยวกับจุดประสงค์ เนื้อหา โครงสร้างหรือประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ และการประเมินความคุ้มค่า ซึ่งเป็นการประเมินผลของการดำเนินโครงการที่มีต่อผู้รับบริการโครงการ

1.2 รูปแบบการประเมินของสเตกซึ่งสเตกได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายแล้วนำมาจัดให้เป็นระบบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 ได้แก่ สิ่งนำ การปฏิบัติ และผลผลิต

มิติที่ 2 จะเป็นส่วนของการบรรยายถึงความต้องการให้เกิดขึ้นกับผลที่เกิดขึ้นจริง และส่วนของการตัดสินใจซึ่งเป็นการนำผลที่เกิดขึ้นมาเทียบกับมาตรฐานที่กำหนด

1.3 รูปแบบการประเมินชีพฟ์ของสตัฟเฟิลบีม ซึ่งการประเมินกองทุนชุมชนบ้านใหม่นาหนองในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการประเมินแบบ ชีพฟ์ของสตัฟเฟิลบีม ในการประเมิน โดยกำหนดประเด็นในการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

3.1 การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ คือ การประเมินสภาพทั่วไปของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและรายบุคคล

3.1 การประเมินปัจจัยนำเข้าเป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพร้อมของทรัพยากร คือการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

3.3 การประเมินกระบวนการเป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการของหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้

3.4 การประเมินผลผลิตเป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษา ซึ่งได้แก่ ชุมชนบ้านใหม่นาหนอง ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 48 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 229 คน ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

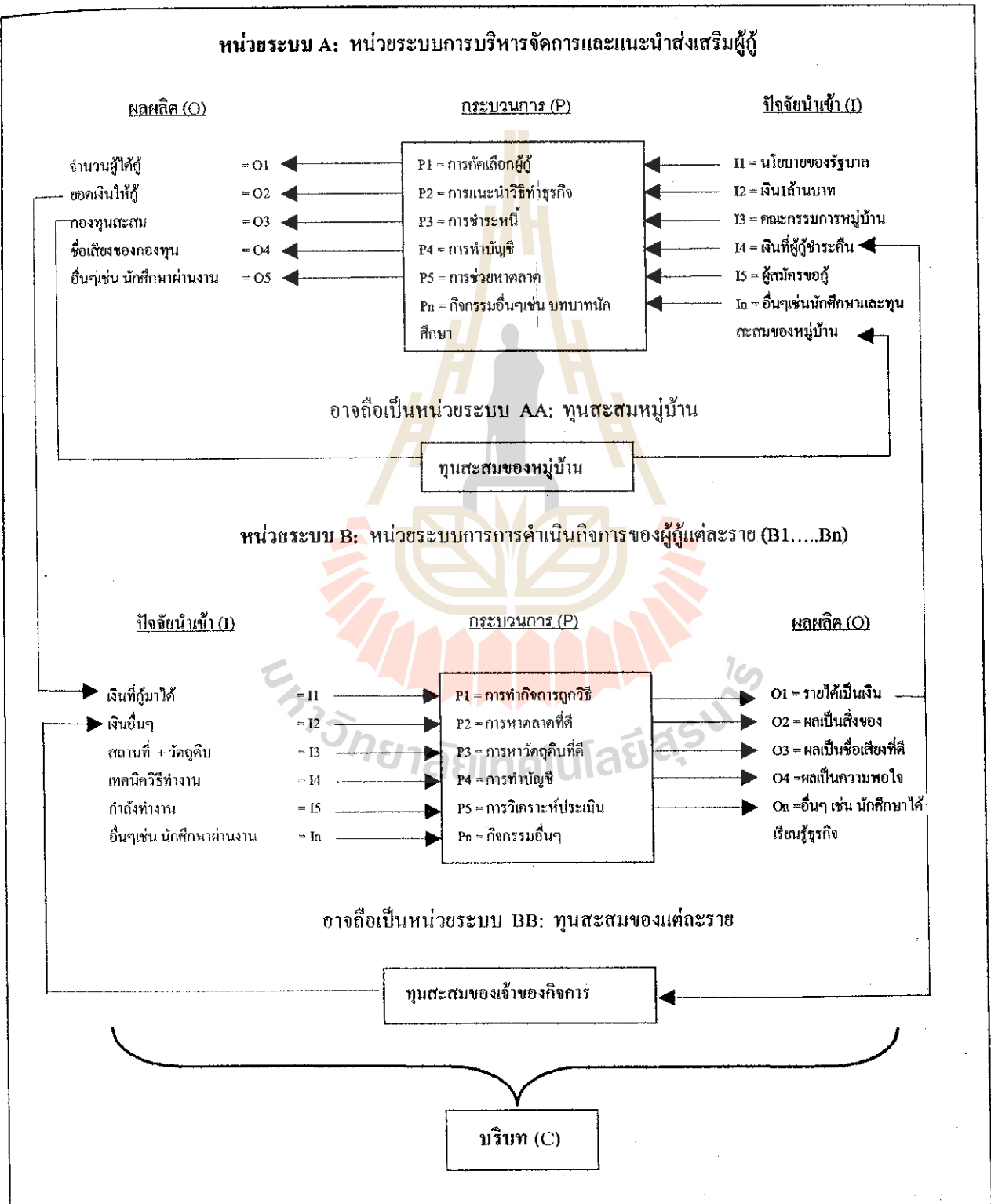
1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	9 คน
2) สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	53 คน
2.1.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	34 คน
2.1.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน	53 คน
3) ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	176 คน
4) ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน	4 กลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรเพื่อใช้เป็นตัวแทนในการศึกษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านใหม่นาหนอง โดยใช้อัตราส่วนร้อยละ 20 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปรและตัวชี้วัด มีความหมายที่คล้ายคลึงกันและสามารถใช้แทนกันได้ ซึ่งจากการศึกษาถึงความหมายตามชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนาแล้ว หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมิน

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการนั้น จะใช้ CIPP Model เป็นหลักซึ่งจะแสดงถึงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าวที่ 3.1 นี้

ภาพที่ 3.1 แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้น ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะมีรายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของที่ดิน, ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือ ตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
8. อื่น ๆ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน / ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน / ชุมชนและตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรตาม บร.1 ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน / ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง, การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนั้นจนต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้ยืม

5.2 วัฒนธรรมหรือประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่น / ชุมชน

5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

5.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน / ท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 2.5 ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
- 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

- 3.3 การรับชำระหนี้
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การช่วยหาตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
  - 4.1 ผลโดยตรง ได้แก่ ตัวแปร
    - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
    - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
  - 4.2 ผลกระทบโดยตรง
    - 4.2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้
    - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
    - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
    - 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
  - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม
    - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
    - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
    - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
    - 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ
    - 4.3.5 อื่น ๆ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
  - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A
  - 1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A
  - 1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
    - 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

- 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
  - 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
  - 1.3.4 หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้กู้
  - 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
  - 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
  - 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้
    - 2.1 เงินที่กู้มาได้
    - 2.2 เงินอื่นๆ
    - 2.3 สถานที่และวัตถุดิบ
    - 2.4 เทคนิควิธีการทำงาน
    - 2.5 กำลังทำงาน
    - 2.6 อื่น ๆ
  3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้
    - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
    - 3.2 การหาตลาดที่ดี
    - 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
    - 3.4 การทำบัญชี
    - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
  4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
    - 4.1 ผลโดยตรง ได้แก่
      - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
      - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
      - 4.1.3 อื่น ๆ
    - 4.2 ผลกระทบโดยตรง
      - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
      - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม

4.3.1 ผู้ที่มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

4.3.4 อื่น ๆ

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจุบันำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ดูแลรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจุบันำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจุบันำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบสังเกตและบันทึก

ซึ่งจะใช้การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2. แบบสัมภาษณ์

โดยใช้แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน จากแบบรายงานต่าง ๆ (ปร.) ดังนี้

1. แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน (ปร.1)

2. แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (ปร.2)

3. แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ปร.3)

4. แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน (ปร.4)

5. แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ปร.5)
6. แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ปร.6)
7. แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน (ปร.7)
8. แบบรายงาน โครงการเสริมธุรกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ปร.8)
9. แบบรายงานบันทึกการสัมภาษณ์(ปร.9)
10. แบบรายงานสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน (ปร.10)
11. แบบรายงานแบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี (ปร.11)
12. แบบรายงานการวิเคราะห์การจัดทำแผนแม่บทชุมชน (ปร.12)

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการเก็บดังนี้

1. การสังเกต โดยการสังเกตด้านสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปและสังเกตจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการกำหนดไว้แล้วข้างต้น
2. การสัมภาษณ์ จะเป็นการสัมภาษณ์ตามแบบรายงานต่าง ๆ จากกลุ่มเป้าหมายที่ได้มีการกำหนดไว้แล้วข้างต้น
3. การสำรวจอย่างมีส่วนร่วม เช่น การจัดเวทีประชาคม
4. การจัดเวทีประชุมชาวบ้าน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปโดยใช้ค่าสถิติ ข้อมูลที่หาค่าสถิติได้ เช่น รายได้ของชาวบ้าน อายุ เพศ เป็นต้น และค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ฐานนิยม มัชฌิม ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือทัศนคติ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ เช่น ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการกองทุนเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น โดยใช้อัตราส่วน ร้อยละ ตาราง ในการวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการประเมินบริบทชุมชน

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ในการประเมินบริบทชุมชนนั้นสามารถแบ่งการประเมินได้ 2 ระดับ คือ

4.1.1 บริบทระดับประเทศ

1. ความยากจนของประเทศ

ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่ง โดยเฉพาะในสังคมชนบท ประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นับว่ายากจนมากกว่าภาคอื่นๆ รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรต่ำกว่าสภาพความยากจนในสังคมไทยถ้ายึดถือตามเกณฑ์ธนาคารโลก จะมีประชากรอยู่ในข่ายยากจนทั้งประเทศประมาณ ร้อยละ 31 ทั้งๆที่ได้พัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 6-8 ไปแล้ว ความยากจนมี 2 นัย

1. บุคคลขาดทุนและขาดแคลนปัจจัยทางเศรษฐกิจจนเกิดความทุกข์ยากทางกายและจิตเนื่องจากต้องมีชีวิตต่ำกว่ามาตรฐาน

2. บุคคลรู้สึกยากจนเพราะ "ไม่มี" "ไม่ได้" รั่วหลุดอย่างที่ยอยากได้ อยากรู้เพราะการโฆษณาเชิญชวนของโลกยุควัตถุนิยม แล้วเกิดการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นๆ ความยากจน และการขาดแคลนทางเศรษฐกิจ เป็นภาวะที่พบเห็นได้โดยทั่วไปทุกยุคทุกสมัย เพราะเหตุของความด้อยสมรรถภาพ ทางเศรษฐกิจของบุคคลหรือชุมชน ความขาดแคลนทางเศรษฐกิจจะนำไปเกิดปมด้อยจนอาจสร้างปัญหาสังคมอื่นได้

2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

การดำเนินธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงควรให้ความสนใจต่อการดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง และผู้ประกอบการควรให้ความสนใจต่อนโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ได้มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาเครือข่ายการตลาดเข้าสู่ตลาดโลก ด้วยการผลักดันให้มีการแข่งขันเสรีเวทีการค้าระหว่างประเทศ ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการค้าสินค้า รวมทั้งส่งเสริมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ แต่ที่เกี่ยวข้อง

ข้องกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยตรงคือ การส่งเสริมให้ธุรกิจค้าปลีกขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถดำรงอยู่และปรับตัวการรองรับการการเปิดเสรีด้านการค้าและบริการได้

รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการและขนาดย่อม (SME) ให้มีความเข้มแข็งพร้อม ๆ ไปด้วยการเร่งรัดสร้างผู้ประกอบการ SME รายใหม่ เพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้อันเป็นฐานภาษีให้กับประเทศระยะยาว โดยดำเนินการดังนี้

1) คณะรัฐมนตรีเห็นชอบจัดตั้งธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงอนุมัติหลักการให้ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อแปรสภาพบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย) เป็นธนาคาร เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้กับ SME ทั้งในรูปเงินกู้และการค้ำประกันสินเชื่อ นอกเหนือจากการจัดตั้งกองทุนร่วมทุนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับ SME

2) มอบหมายให้ธนาคารพาณิชย์ของรัคปล่อยสินเชื่อให้กับ SME

3) ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับ SME เฉพาะกรณีผู้ประกอบการมีทุนจะทะเบียนชำระแล้วไม่เกิน 6 ล้านบาท จากอัตราภาษีปัจจุบัน 30% ดังนี้

- SME ที่มีกำไรไม่เกิน 1 ล้านบาท เสียภาษี 20 %
- SME ที่มีกำไรไม่เกิน 1-3 ล้านบาท เสียภาษี 25 %
- SME ที่มีกำไรไม่เกิน 3 ล้านบาท ขึ้นไป เสียภาษี 30 %

4) ให้สิทธิประโยชน์ภาษีสำหรับธุรกิจร่วมลงทุนเพื่อจูงใจนำเงินไปลงทุนในกิจการ SME ที่มีศักยภาพในการเติบโตดังนี้

- ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้สำหรับรายได้ที่เป็นเงินปันผล หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการถือหุ้นที่ธุรกิจร่วมลงทุนได้รับ

- ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผล และผลประโยชน์จากการถือหุ้นที่ผู้ลงทุนได้รับจากการลงทุนในธุรกิจเงินร่วมลงทุน

จากที่กล่าวมาชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลได้เห็น ความสำคัญของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และได้ส่งเสริมธุรกิจประเภทนี้อย่างจริงจัง ดังนั้นจะเห็นว่า มีหน่วยงานต่าง มากมายทั้งในภาครัฐและเอกชน ได้เข้ามามีบทบาทต่อการส่งเสริมธุรกิจ

3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศในปี พุทธศักราช 2535

1) มูลค่าการส่งออกเดือนกรกฎาคมในรูปเงินดอลลาร์เพิ่มขึ้นสูงสุดนับตั้งแต่ต้นปี 2542

และ

เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อนเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.85 ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นเป็นเดือนที่ 4 ตั้งแต่ เมษายน 2542

2) มูลค่าการนำเข้าเดือนกรกฎาคมในรูปเงินดอลลาร์เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.97 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อนจากหมวดสินค้าน้ำมัน ยานยนต์ และอื่น ๆ

3) มูลค่าการนำเข้าเดือนกรกฎาคมในรูปเงินดอลลาร์เพิ่มขึ้นจากระยะ เดียวกันของปีก่อนร้อยละ 7.41 ส่วนในรูปเงินบาทลดลงร้อยละ 1.85

4) ภาวะการค้า 7 เดือนแรกของปี 2542 เพิ่มขึ้นในรูปเงินดอลลาร์ ทั้งมูลค่าการส่งออก และนำเข้าร้อยละ 1.76 และ 8.49 ตามลำดับ

5) ภาวะการค้าช่วง 5 เดือนหลัง ยังได้รับผลกระทบจากปัจจัย ภายนอก ได้แก่ ความกังวลที่ จีนมีแนวโน้มจะลดค่าเงิน การ สูญเสียดุลการค้าสหรัฐฯ และการถูกตัดจีเอสพี

3. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

การดำเนินการของรัฐในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมยังไม่ทันกับอัตราการเสื่อมโทรม การปลูกป่าดำเนินการเพียงปีละประมาณ 100,000 ไร่ ในขณะที่มีอัตราการรุกรานเฉลี่ยปีละ 620,000 ล้านไร่ การฟื้นฟูที่ดินที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายดำเนินการได้เพียงปีละ 2 ล้านไร่ ในขณะที่มีที่ดินที่มีปัญหานี้มากกว่า 190 ล้านไร่

การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง มีการรณรงค์ และสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนและชุมชน เพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ประชาชนมีความตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น แต่ขาดกลไกและกระบวนการที่มีรูปแบบที่ชัดเจนมารองรับรูปแบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นเพียงการมีส่วนร่วมในขั้นตอนรับฟังความคิดเห็น ยังไม่สามารถเข้าร่วมในลักษณะแจ้งคิดร่วมตัดสินใจและร่วมดำเนินการได้

รัฐเป็นเพียงผู้บริหารหลักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านมามีเป็นธรรมชาติไม่โปร่งใส ทำให้เกิดความขัดแย้งค่าใช้จ่ายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกผลักดันให้เป็นค่าใช้จ่ายสาธารณะของสังคมการแก้ปัญหาของรัฐ เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ พึ่งพาเทคโนโลยีและการจัดการแบบตะวันตก ไม่เหมาะสมและมีค่าใช้จ่ายสูงการใช้กฎหมายในการควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่มีประสิทธิภาพไม่เข้มงวดและขาดความต่อเนื่อง

สร้างระบบเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการที่เป็นธรรมและโปร่งใส โดยการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบที่รวมศูนย์ โดยภาครัฐในส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นในเครือข่ายชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ภาคเอกชน ท้องถิ่นและประชาชน รวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรปกครองท้องถิ่น โดยพัฒนาวิสัยทัศน์และองค์ความรู้ในการบริหารจัดการหลักคั้นรูปแบบและหลักการบริหารที่สนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมสู่การใช้อย่างเป็นรูปธรรมพัฒนากลไกการแก้ปัญหาความขัดแย้งเช่น ทบทวนโครงสร้างการทำการงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม(อีไอเอ) และการทำประชาพิจารณ์จัดตั้งองค์กรอิสระเข้าไปมีบทบาทในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมพัฒนาองค์ความรู้และสร้างโอกาสการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (มติชนรายวัน ฉบับวันพุธที่ 26 มิถุนายน พุทธศักราช 2545 หน้า 18 :ชีวิตคุณภาพ)

สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ ทรัพยากรทะเลเป็นไปอย่างฟุ่มเฟือยทำให้เกิดความเสื่อมโทรมและร่อยหรออย่างต่อเนื่อง

- ป่าไม้ เสื่อมโทรมลงอย่างมาก ส่งผลต่อสภาพภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝนและการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ปี 2544 คาดว่า พื้นที่ป่าไม้รวมของประเทศจะเหลือประมาณ 80 ล้านไร่ หรือร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ

- น้ำ ความต้องการใช้น้ำทั้งเพื่อการบริโภคและเพื่อการผลิตขยายตัวอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจในขณะที่ความสามารถในการเก็บกักทำได้จำกัด และการบริหารจัดการน้ำก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

- ดิน และที่ดิน เสื่อมโทรม ปัญหาการชะล้างพังทลายของดินมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 70.8 ล้านไร่ ในปี 2544 เป็น 134 ล้านไร่ ในปี 2542 และยังพบพื้นที่ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ถึง 191 ล้านไร่ รวมทั้งปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดินและการไร้ที่ดินทำกินอย่างรุนแรงเพิ่มขึ้นหลังภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ

- ทรัพยากรประมง และชายฝั่ง เสื่อมโทรมลงอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อชีวิตสัตว์น้ำและการทำประมงอย่างมาก ป่าชายเลน 2.3 ล้านไร่ในปี 2504 ถูกทำลายให้กลายเป็นพื้นที่ทำนาทุ่งจนเหลือเพียง 1.05 ล้านไร่ ในปี 2539 ขณะที่อัตราการจับสัตว์น้ำของชาวประมงลดลงเหลือชั่วโมงละ 20 กิโลกรัม จากที่เคยจับได้สูงสุดถึงชั่วโมงละ 300 กิโลกรัม ในช่วง 20 ปีที่

ผ่านมา เป็นผลมาจากการระบายน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมการทำประมงไม่ถูกวิธีการจับปลา ในฤดูวางไข่

2. สิ่งแวดล้อมที่ผ่านมารัฐมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ส่งผลให้ ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างรวดเร็วจนขาดความสมดุลทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมือง

-ขยะมูลฝอยชุมชน เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจปริมาณขยะเพิ่มขึ้นจาก 10.6 ล้านตันในปี 2535 เป็น 13.2 ล้านตันในปี 2539 เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.9 ต่อปี ในขณะที่ ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540-2543 มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ต่อปี เพิ่มจาก 13.5 ล้านตันในปี 2540 เป็น 13.9 ล้านตัน ในปี 2543 ขยะจากกรุงเทพฯคิดเป็น ร้อยละ 24 ของขยะจากทั่วประเทศ ขยะจากเขตเมืองร้อยละ 33 ที่เหลือร้อยละ 43 มาจากชนบทหรือพื้นที่นอกเขตเทศบาล

-มลพิษทางน้ำ สะท้อนความรุนแรงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างมีคุณภาพ ต่ำกว่ามาตรฐาน มีปริมาณความสกปรก (บีโอดี) 6.2 มิลลิกรัมต่อลิตร(มาตรฐานกำหนดไว้ ต้องไม่เกิน 4 มิลลิกรัมต่อลิตร) ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจคี่ขึ้นเล็กน้อยแต่ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา คุณภาพ น้ำในแม่น้ำท่าจีนอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาตลอด

-มลพิษอากาศและเสียง ปัญหาฝุ่นละอองที่เคจรุนแรงมีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อวิกฤตเศรษฐกิจ แต่คาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเป็นสาเหตุของก๊าซเรือนกระจกและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ก่อนวิกฤตเศรษฐกิจมีปริมาณฝุ่นละออง 147,000 ตัน และเพิ่มเป็น 233,000 ตัน ในปี 2540 และเริ่มลดลงในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจเหลือเพียง 193,000 ตัน

-กากของเสียอันตรายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเพราะขาดมาตรการจัดการที่มีประสิทธิภาพ

4.2 บริบทระดับท้องถิ่น

4.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านใหม่มาหนองที่เล่าต่อกันมา

ที่มาของชื่อบ้านใหม่มาหนองเพราะว่าก่อนก่อตั้งหมู่บ้าน บริเวณนั้นจะมีหนองน้ำที่ลึก และมีป่าไผ่ปกคลุมหนองน้ำซึ่งไม่เคยแห้งจะมีน้ำซึมออกมาตลอดเวลา พวกสัตว์ป่าก็จะพากันมากินน้ำแห่งนี้ คนกลุ่มแรกที่อพยพมาอยู่มาจากบ้านหัน หนองกก บ้านตะคอง ตามคำบอกเล่าผู้เริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน คือ พ่อใหญ่ยอด แม่ใหญ่ลา พ่อใหญ่หลงฯลฯ เหตุที่แต่ละกลุ่มนี้อพยพมาจากบ้านเดิมเพราะ ดินที่อยู่เดิมประสบกับปัญหาจากภัยแล้งที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ ขัดสนจึงได้ย้ายหาที่ทำกินใหม่ที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่อุดมสมบูรณ์ และเป็นที่ทำกินไม่ต้องเดินทางมาทำนาทำไร่

1. อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้ว คือ

- อาชีพ หาของป่า เลิกไปเพราะ ป่าไม้หมดไป ซึ่งเกิดจากการถางป่าทำไร่ของราษฎร
- ปัจจุบันจะทำอาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลังและเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ โค หมู

2. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น คือ อาชีพ เลี้ยงนกกระทา เมื่อ พ.ศ. 2542

การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า โรงเรียน

1. ถนนเริ่มก่อสร้างหมู่บ้านมีสภาพถนนเป็นแบบถนนดินและเป็นถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2541 ยาว 1500 เมตร

2. ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2528

3. ประปาหมู่บ้านสร้างเมื่อ พ.ศ. 2528

4.2.2 สภาพปัจจุบัน

ในหมู่บ้านใหม่มีบ้าน 48 ครัวเรือน มีครัวเรือน 48 หลังคาเรือนมีประชากร 229 คน ชาย 110 คน หญิง 119 คน จำนวนของประชากรแยกตามลักษณะของประชากรดังตารางที่ 1

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร (อายุ)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1 วัน – 3 ปีเต็ม	9	3.93
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	19	8.30
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	32	13.98
12 ปี 1 วัน – 15 ปีเต็ม	7	3.05
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	6	2.62
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	108	47.16
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	14	6.11
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	24	10.49
รวม	229	100

จากตารางพบว่าชุมชนบ้านใหม่มาหนอง มีประชากรในวัย 18 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.16 และน้อยที่สุด คือ 15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม โดยคิดเป็นร้อยละ 2.96

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดกับ บ้านหนองกก

ทิศใต้ ติดกับ บ้านหนององ

ทิศตะวันออก ติดกับ บ้านหัน

ทิศตะวันตก ติดกับ บ้านคอนนงเขา

- ชาวบ้านทั้งหมดประกอบอาชีพทำนาบางรายมีอาชีพเสริมคือเลี้ยงสัตว์ ทอผ้า
ทำไร่ ค้าขาย

- ชาวบ้านมีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง

- ปัจจุบันไม่มีโรงเรียน

2. ปัจจุบันมีแหล่งน้ำตามตารางที่ 2

ตารางที่ 4.2 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน (บ่อ)	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำดิน	1		✓
บ่อน้ำบาดาล	1	✓	
สระน้ำ	1	✓	
คลองน้ำ	1		✓

4.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมดบ้าน

1) มีพื้นที่ทำการเกษตร 1,350 ไร่ เป็นที่นา 500 ไร่

เป็นที่สวน 140 ไร่ เป็นที่ไร่ 710 ไร่

2) มีผลผลิตด้านทำนาทั้งหมดบ้านปีละ จำนวน 128 เกวียน

- 3) รั้วหมู่บ้านซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 830 กระสอบ ใช้ปุ๋ยคอก 280 กระสอบ
 4) ราษฎรในหมู่บ้านออกไปขายแรงงานต่างถิ่นแทบจะไม่ค่อยมี

4.2.4 ด้านวัฒนธรรม

มีวัดจำนวน 1 แห่ง ชื่อ วัดใหม่ท่าหนอง มีพระ 2 รูป

วัฒนธรรมประเพณีที่เด่น ๆ

ในรอบหนึ่งปีในหมู่บ้านมีการทำบุญหรืองานประเพณี ดังนี้

เดือน มกราคม	ทำบุญประเพณี ปีใหม่
เดือน กุมภาพันธ์	ทำบุญประเพณี มหาชาติ
เดือน มีนาคม	ทำบุญประเพณี
เดือน เมษายน	ทำบุญประเพณี บุญสงกรานต์
เดือน พฤษภาคม	ทำบุญประเพณี
เดือน มิถุนายน	ทำบุญประเพณี
เดือน กรกฎาคม	ทำบุญประเพณี บุญเข้าพรรษาบวชนาค
เดือน สิงหาคม	ทำบุญประเพณี บุญข้าวประดับดิน
เดือน กันยายน	ทำบุญประเพณี บุญข้าวสาก
เดือน ตุลาคม	ทำบุญประเพณี บุญออกพรรษา
เดือน พฤศจิกายน	ทำบุญประเพณี บุญกฐิน
เดือน ธันวาคม	ทำบุญประเพณี ทำขวัญข้าว (ข้าวขึ้นลาน)

4.2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้
 การประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจาก
 การสัมภาษณ์และเปิดเวทีในหมู่บ้านพบว่า

จากการสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านพบว่า มีความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน คือ เป็นโครงการที่รัฐบาลจัดทำขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่มีฐานะยากจนและขาดเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเองให้เกิดขึ้นโดยเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว รวมถึงการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

2) เงิน 1 ล้านบาท

จากการสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านพบว่า ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับ เงิน 1 ล้านบาท ในระยะแรก ดังนี้ คือ เป็นเงินได้เปล่าจากรัฐบาลโดยแบ่งให้ครอบครัวละเท่า ๆ กัน ต่อมาผู้นำชุมชนจึงได้เรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านเพื่อเปิดเวทีประชุมเพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้น และทางหน่วยงานของรัฐได้เข้ามาชี้แจงและให้ความรู้เกี่ยวกับเงิน 1 ล้านบาท ที่รัฐบาลอนุมัติให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาทว่าจะนำเงินไปใช้ในกรณีใดได้บ้าง ทำให้ประชาชนมีความเข้าใจมากขึ้น ว่าเป็นเงินที่รัฐบาลให้มาเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ในชุมชนและตั้งเป็นกองทุนหมู่บ้าน โดยเลือกคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อจัดตั้งระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านร่วมกับสมาชิกกองทุน ฯ และมีการประชุมสมาชิกเพื่อชี้แจงระเบียบต่าง ๆ ให้สมาชิกทราบว่าเงินที่รัฐบาลจัดสรรมานั้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ซึ่งมีนักศึกษาตาม โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นผู้ติดตามและประเมินผลให้ทางสถาบันการศึกษาได้ทราบทุกเดือน

3. คณะกรรมการ

จากการสำรวจและการสัมภาษณ์พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่นั้นไม่เข้าใจการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เพราะคณะกรรมการในหมู่บ้านส่วนมากไม่เข้าใจในการดำเนินงานว่าต้องปฏิบัติอย่างไร เมื่อพัฒนาการอำเภอได้เข้ามาชี้แจงเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ปรากฏว่าคณะกรรมการมีความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้นและการดำเนินงานมีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ชาวบ้านใหม่หนอง 48 ครัวเรือน ร่วมกับพัฒนากร และผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันจัดตั้ง และคัดเลือกคณะกรรมการดัง มีรายชื่อตามตารางที่ 4.3

4) ผู้สมัครขอกู้

จากการเก็บข้อมูล สมาชิกที่ขึ้นโครงการขอกู้เงิน และการอนุมัติต้องได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งบ้านใหม่นาหนอง หมู่ 11 ต.บ้านหัน อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา มีสมาชิกที่ขึ้นโครงการขอกู้เงินจำนวน 34 ราย ได้รับการอนุมัติจำนวน 34 ราย

5.) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้กู้เข้าใจในระเบียบการชำระเงินคืน ว่าเงินที่ผู้กู้ชำระคืนเงินต้น พร้อมดอกเบี้ยนั้น เงินต้นทั้งหมดก็ให้สมาชิกในหมู่บ้าน ได้กู้ยืมไปประกอบอาชีพ ส่วนดอกเบี้ยก็จะจัดสรรตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านที่ได้จัดตั้งไว้

6) นักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิต

โครงการนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิต มาจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตารางที่ 4.3 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่นาหนอง

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นาย บุญจันทร์ เจริญเนิน	ประธาน
2	นาย ทองดี เพ็ชร์ชัย	รองประธาน
3	นาย ประกิจ หมั่นจิตร	เลขานุการ
4	นาง บุปผา คุยกกลาง	เหรัญญิก
5	นาย อนันต์ เทศจันทัก	กรรมการ
6	นาย ทรงพล ภูจันทัก	กรรมการ
7	นาง บุญศรี ควงมณี	กรรมการ
8	นาย เลิศ เพ็ชร์ชัย	กรรมการ
9	นาย บังเอิญ พันจันทัก	กรรมการ

2..1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน

จุดเด่น คือ คณะกรรมการประชุมร่วมกันและมีมติ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการทั้งหมด จำนวน 9 คน ว่าจะอนุมัติให้ใครเป็นผู้กู้โดยพิจารณาคุณสมบัติ ดังนี้

1. ความสามารถในการชำระหนี้คืน
2. ความขยันอดทนในการทำงาน
3. ความซื่อสัตย์
4. โครงการที่ยั่งยืน เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพ สร้างงาน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย หรือบรรเทาเหตุ ฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วน
5. หลักคำประกันที่เป็นบุคคลหรือทรัพย์สิน

จุดค้อย คือ ผู้ที่มีสภาพคล่องทางการเงินน้อยหรือผู้ที่มีฐานะยากจนจะได้รับการ พิจารณาจากคณะกรรมการให้กู้เงินจำนวนน้อยกว่าผู้ที่มีสภาพคล่องทางการเงินที่ดีกว่าซึ่งตาม ความเป็นจริงผู้ขอกู้กรณีนี้มีความขยันและสามารถนำเงินกู้ไปปฏิบัติตามโครงการได้จริง ซึ่ง จากการพิจารณาโครงการคณะกรรมการชุดแรกยังกลัวว่า ผู้ที่มีฐานะยากจนจะไม่มีนำเงินส่งคืน กองทุนได้ ทำให้สมาชิกบางรายเกิดความไม่พอใจในผลการพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน

จุดเด่น คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในตำแหน่งற்றுญิก และเลขานุการได้ ร่วมกันจัดเก็บเอกสารและดูแลรักษาเงินกองทุนรายได้ของกองทุนและเงินอื่น ๆ ที่ได้จากการ บริจาครวมทั้งจัดทำบัญชีอย่างรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุด และเมื่อได้รับการฝึกอบรม จากหน่วยงานของรัฐ และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านได้เข้ามาแนะนำส่งเสริม ทำให้ற்றுญิกและ เลขานุการมีความสนใจในการเข้าร่วมประชุม อบรม รวมถึงการปฏิบัติตามคำแนะนำในด้ำน การจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการจัดทำบัญชีตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จุดค้อย คือ คณะกรรมการที่มีหน้าที่จัดทำบัญชีขาดประสบการณ์ในการทำบัญชี ส่งผลให้การทำงานเกี่ยวกับการทำบัญชีกองทุนมีอุปสรรคและ ไม่มีความกระตือรือร้นในการจัด ทำบัญชีหากขาดการกระตุ้นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3) กระบวนการในการรับชำระหนี้

จุดเด่น คือ ในการชำระหนี้คืนเงินกู้ของสมาชิกต้องไปชำระที่ธนาคาร โดยผ่านบัญชี ธนาคารแล้วนำไปเสร็จชำระหนี้มายื่นต่อคณะกรรมการ โดยที่เงินนั้นไม่ต้องผ่านมือคณะกรรมการ เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ

จุดค้อย คือ ขาดการประชาสัมพันธ์ในเรื่องของการชำระคืนเงินกู้ให้แก่สมาชิก เพราะสมาชิกบางรายคิดว่าต้องคืนเงินกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

4) บทบาทของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิต

มีบทบาทหน้าที่ในด้านการเข้าไปส่งเสริมพัฒนาและติดตามประเมินผลการวิจัยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการปฏิบัติงานเรียนรู้ร่วมกับประชาชนในหมู่บ้าน

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง

1.1 จำนวนผู้กู้ พบว่า บ้านใหม่นาหนอง หมู่ 11 ตำบลบ้านหัน อำเภอเสีจิว จังหวัดนครราชสีมา มีสมาชิกผู้ขอู้ จำนวน 34 คน

1.2 ยอดเงินให้กู้ พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้อนุมัติเงินกู้ทั้งหมด 1 ล้านบาทถ้วน โดยอนุมัติเงินมลาให้กู้ต่ำสุด 15,000 บาท สูงสุด 40,000 บาท

จุดเด่น คือ การเปิดโอกาสให้สมาชิกยื่นโครงการขอู้ในจำนวนเงินได้ตามต้องการ แต่ไม่เกินรายละ 50,000 บาท จากการเก็บข้อมูลพบว่า สมาชิกให้ความสนใจในการยื่นเสนอโครงการขอู้เงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 34 คน ทำให้สมาชิกมีเงินทุนในการประกอบอาชีพ

จุดค้อย คือ ในการยื่นเสนอโครงการขอู้เงินสมาชิกไม่สามารถพิจารณาให้ได้ทั้งหมด และการอนุมัติยอดเงินกู้บางรายได้เงินไม่ตรงตามค่าขอู้

2) ผลกระทบโดยตรง

2.1 จำนวนผู้กู้ที่กู้ได้ คือ สมาชิกกองทุน ซึ่งกู้ได้จำนวน 34 ราย

2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน พบว่าจากการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านทำให้หมู่บ้านมีเงินสะสม ปีละ 60,000 บาท ซึ่งได้จากดอกเบี้ยของเงินทุน 1 ล้านบาท

2.3 การขยายกิจการของผู้กู้ พบว่ามีผู้กู้รายหนึ่งที่สามารถขยายกิจการจากการทำไร่

จุดเด่น คือ จากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลพบว่าจำนวนสมาชิกบ้านใหม่นาหนอง หมู่ 11 ตำบลบ้านหัน อำเภอเสีจิว จังหวัดนครราชสีมาที่ยื่นขอู้ได้ผ่านการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ถึงร้อยละ 100 ของผู้กู้ทั้งหมด ทำให้สมาชิกมีเงินทุนในการประกอบอาชีพ เกิดการสร้าง

งานสร้างรายได้ขึ้นในหมู่บ้าน และแต่ละปีจะมีเงินทุนสะสมปีละ 60,000 บาทและผู้กู้สามารถมีกิจการเพิ่มขึ้น

จุดค้อย คือ สมาชิกบางรายที่ยื่นขอกู้เงินได้รับเงินกุน้อยจึงไม่เพียงพอในการนำเงินทุนไปประกอบอาชีพ และเงินสะสมอาจจะเก็บได้ไม่หมด และจุดค้อยของการขยายกิจการ คือ ระยะเวลาในการขยายกิจการมีน้อย ทำให้ผลผลิตที่ได้จะจำหน่ายไม่ทันเวลาการกำหนดส่งคืนเงิน

3) ผลกระทบโดยอ้อม

3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่าจากการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นมาทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสังคม ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคีกันมากขึ้น ด้านเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านจำนวนมาก ด้านสิ่งแวดล้อม หมู่บ้านมีความสะอาดถูกสุขลักษณะ

3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่ากองทุนหมู่บ้านมีเครือข่ายการเรียนรู้จากชุมชนอื่นที่อยู่ใกล้เคียงกัน และจากการเข้าฝึกอบรมจากหน่วยงานของภาครัฐ

3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด พบว่า ผู้กู้ได้ติดต่อค้าขายกับชุมชนใกล้เคียง

3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า จากการสัมภาษณ์ผู้กู้ ผู้กู้ต้องการรวมกลุ่มกันเพื่อต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางที่จะมาเอาเปรียบ ทำให้ได้แนวคิดที่จะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนในหมู่บ้านทางด้านเศรษฐกิจได้

3.5 อื่น ๆ นักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตผ่านงานและจบหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิตตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2545

จุดเด่น คือ ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคี และมีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น

จุดค้อย คือ ชุมชนยังขาดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้าน

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้

จุดเด่น คือ เดิมผู้กู้มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในอาชีพที่ได้ขอยื่นโครงการนั้นมาก่อนแล้วจึงมีความมั่นใจว่า การประกอบอาชีพตามโครงการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้และสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ทั้งหมดทันเวลาที่กำหนดได้

จุดด้อย คือ ผู้กู้ไม่ศึกษาหาความรู้และวิธีการใหม่ๆ เพิ่มเติมเพื่อนำมาปรับปรุงกิจการที่ตัวเองดำเนินการ รวมถึงการขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้ผลการดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จตามที่วางเป้าหมายไว้

2) อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบริบทของหน่วยระบบ B

2.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว พบว่าจากการสัมภาษณ์และสอบถามคิดเป็นประมาณร้อยละ 97 ของจำนวนผู้กู้ทั้งหมด ที่ผู้กู้มีประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับกิจการที่จะดำเนินการ และทรัพย์สินของผู้กู้และครอบครัวจะอยู่ในรูปของที่ดิน และเงินสด ส่วนหนี้สินของผู้กู้ ในด้านหนี้สินนั้นส่วนมากผู้กู้จะมีหนี้สินกับธนาคารและนายทุนนอกระบบ โดยดอกเบี้ยของธนาคารประมาณร้อยละ 8 บาทต่อปี ธนาคารที่ผู้กู้เป็นหนี้มากที่สุดคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ส่วนดอกเบี้ยนายทุนนอกระบบประมาณร้อยละ 5 บาทต่อเดือน นายทุนที่ให้ผู้กู้ยืมเป็นบุคคลที่อยู่ทั้งในและนอกหมู่บ้านอาชีพและรายได้ อาชีพหลักของผู้กู้ส่วนใหญ่ คือ อาชีพด้านการเกษตร เช่น ทำไร่ ทำนาที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัว

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมเงิน

จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมเงินหมู่บ้านใหม่มาหนอง หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ซึ่งสามารถแยกได้ ดังนี้

จุดเด่น คือ กลุ่มผู้กู้เงินนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ ตามโครงการที่เสนอยื่นเข้าไป และสามารถปฏิบัติได้จริง

จุดด้อย คือ กลุ่มผู้กู้เงินบางรายไม่สามารถนำเงินไปลงทุนได้ตามโครงการที่ขอกู้

2) เงินอื่น ๆ คือ เงินลงทุนส่วนตัวของผู้กู้ซึ่งนำมารวมกับเงินที่กู้มาได้ เพื่อให้เพียงพอต่อการลงทุนประกอบอาชีพ

3) สถานที่และวัตถุดิบ สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงานส่วนมากจะเป็นที่ดิน วัตถุดิบจะใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นตนเองหรือท้องถิ่นใกล้เคียงหรืออาจใช้วัตถุดิบ

ดิบจากแหล่งอื่นที่อยู่ห่างไกล ซึ่งจะเป็นส่วนของการประกอบอาชีพเกี่ยวกับอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า พันธุ์สัตว์ เมล็ดพันธุ์พืช อาหารสัตว์ ปุ๋ย เป็นต้น

4) เทคนิควิธีทำงาน พบว่าผู้ผู้ร้ายใดมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพนั้น ๆ มาแล้วก็จะสามารถรู้เทคนิคและวิธีทำงานได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้มาก่อน เช่น การปลูกมันสำปะหลัง ก่อนปลูกมัน ผู้ดำเนินการที่มีความรู้ในเรื่องของการเร่งการเจริญเติบโตของมัน ก็จะทำการแช่ลำต้นของมันสำปะหลังในน้ำยาเร่งการเจริญเติบโตก่อน ประมาณ 10 นาที จึงนำมาปลูกจะทำให้มันสำปะหลังงอกดี และโตเร็ว เป็นต้น

5) กำลังทำงาน พบว่ากำลังทำงานจะเป็นแรงงานภายในครอบครัวหรือในเครือญาติของตนเอง และมีการจ้างแรงงานเป็นบางส่วนที่เกินกำลังแรงงานในครัวเรือน เช่น แรงงานในหมู่บ้าน และแรงงานนอกหมู่บ้าน

3) อื่นๆ นักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตได้ความรู้และประสบการณ์เพิ่มและนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ร่วมงานจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมาใช้เป็นแนวทางในการทำสารนิพนธ์

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้แต่ละราย

จุดเด่น คือ ผู้ผู้ทำการประกอบอาชีพตามกระบวนการอย่างถูกวิธี ก็จะทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

จุดด้อย คือ ผู้ผู้ไม่มีการพัฒนาวิธีการและกระบวนการ รวมถึงเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้ผลผลิตที่ดีขึ้นและมีคุณภาพมากขึ้น

1) การหาตลาดที่ดี

จุดเด่น คือ มีพ่อค้าคนกลางมารับสินค้าจากผู้ผลิตโดยตรงและสินค้าบางส่วนได้จำหน่ายทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน

จุดด้อย คือ ด้านการตลาด ขาดการรวมกลุ่มระหว่างผู้ผลิต ทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง และผู้ผลิตไม่แสวงหาตลาดเพิ่มจากเดิมที่มีอยู่ จึงส่งผลให้ผู้ผลิตเสียโอกาสในการเพิ่มรายได้ หากมีตลาดมารับสินค้าเพิ่มมากขึ้น ผู้ผลิตสามารถเลือกตลาดส่งสินค้าได้และเป็นข้อได้เปรียบในการกำหนดราคาสินค้าได้

4) การหาวัตถุดิบที่ดี

จุดเด่น คือ วัตถุดิบส่วนใหญ่เป็นวัตถุดิบที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน และมี

บางส่วนที่ต้องนำเข้าจากภายนอกหมู่บ้าน เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและปริมาณของผลผลิต

จุดค้อย คือ เนื่องจากวัตถุดิบบางอย่างภายในหมู่บ้านขาดคุณภาพและมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ผลิต

4) การจัดทำบัญชี พบว่าผู้มีส่วนมากจัดทำบัญชีไม่เป็นระบบ ไม่สามารถตรวจสอบได้ ขาดความรู้ ความชำนาญด้านการจัดทำบัญชีโดยตรง ใช้หลักในการจำ ขาดการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งเป็นอุปสรรคในการจัดทำบัญชีจึงทำให้ไม่ทราบถึงต้นทุนการผลิตและผลกำไร

5) การวิเคราะห์ประเมิน จากการทำกิจกรรมตามโครงการในหมู่บ้าน ทำให้ยังไม่สามารถทราบได้ทั้งหมดว่าผู้ที่จะประสบผลสำเร็จมากน้อยอย่างไร เนื่องจากผู้บงการยังไม่ได้จำหน่ายผลผลิต

6) อื่นๆ กระบวนการในการปฏิบัติงานของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิต เป็นการศึกษาในงานในภาคสนาม โดยการติดตามผลการดำเนินงานของสมาชิกผู้ที่เป็นรายกรณี ในด้านการนำเงินไปลงทุนเพื่อประกอบอาชีพ หรือประกอบธุรกิจ และมีการส่งเสริมแนะนำอาชีพให้กับสมาชิกตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกับสมาชิก

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง

จุดเด่น คือ ผู้ที่มีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณเดือนละ 1,000 – 1,500 บาท มีอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพเพิ่มที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ต่อไป และนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตได้ประสบการณ์ในการเรียนรู้กิจการที่ผู้ดำเนินการ

จุดค้อย คือ ผู้ที่มุ่งหวังแต่รายได้และเพิ่มผลผลิตเพียงอย่างเดียวทำให้ผลผลิตที่ออกมาไม่มีคุณภาพ ทำให้สินค้าจำหน่ายได้ในราคาต่ำ

2) ผลกระทบโดยตรง

จุดเด่น คือ ผู้ที่ได้ขยายกิจการ จากการนำเงินกู้มาต่อยอดกิจการเดิม ซึ่งเป็นลักษณะของการค้าขายหรือการบริการ และผู้ศึกษาค้นคว้าหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มผลผลิตของตนเอง ซึ่งเป็นการผลิตแบบเดิมอยู่ และสามารถนำไปแก้ปัญหาได้ และนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตได้มีโอกาสเรียนรู้การดำเนินงานของผู้

จุดค้อย คือ ผู้บงการรายไม่นำเงินไปขยายกิจการหรือลงทุนประกอบอาชีพให้เกิดประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

3) ผลกระทบโดยอ้อม

จุดเด่น คือ ครอบครัวของผู้กู้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง และสามารถดำเนินกิจการของตนเองต่อไปได้ และพบว่าประชาชนส่วนหนึ่งได้กลับคืนถิ่น เนื่องจาก มีกองทุนที่สามารถช่วยเหลือผู้ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพให้สามารถกู้ยืมได้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ และนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตที่เข้าปฏิบัติงานอยู่ในชุมชนมีความรู้สึกผูกพันกันและทำให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดความสามัคคี

จุดด้อย คือ ผู้กู้ทำการประกอบอาชีพแบบไม่จริงจังเท่าที่ควรทำให้ไม่เกิดการสร้างงานอย่างแท้จริง ทำให้เกิดหนี้สินที่เป็นภาระต่อประชาชนเป็นผลทำให้ระบบเงินกู้ของนายทุนเกิดสภาพคล่องเมื่อครบกำหนดเวลาที่ต้องชำระเงิน เพราะประชาชนต้องไปกู้ยืมเงินจากนายทุนนอกระบบมาชำระหนี้สิน ซึ่งเป็นผลมาจากผู้กู้ไม่ได้นำเงินไปลงทุนจริงหรือเพราะกิจการที่ลงทุนทำไปไม่เกิดผล และการละทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดไปทำงานเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ให้กับกองทุน ส่งผลให้แรงงานภาคการเกษตรในท้องถิ่นลดน้อยลง

ผลการทดลองวิธีการใหม่

วิธีการทำบัญชีแบบใหม่ ผลการทดลองพบว่า ขั้นตอนการที่บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านได้เชิญ ประธาน รองประธาน เหนรัญญิก เลขา เข้าร่วมและอบรมเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการและอบรมการจัดทำบัญชีและได้พบว่าช่วงที่มีการอบรมทางคณะกรรมการจะมีความกระตือรือร้นในการอบรม หลังจากอบรมเสร็จแล้วทางคณะกรรมการก็ไม่สามารถเข้าใจงานด้านบัญชี ทางบัณฑิตกองทุนจึงต้องเข้าไปชี้แจงและจัดทำเป็นตัวอย่างให้กับคณะกรรมการแก่คณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่มีความชำนาญทางด้านการจัดทำบัญชีรวมทั้งไม่มีประสบการณ์มาก่อนการจัดทำบัญชีจึงล้มเหลว

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

อาชีพปลูกพืชจำนวน 27 ราย

ปัจจัยนำเข้า คือ

- เงินที่กู้มาได้ 40,000 บาท
- เงินทุนส่วนตัว 60,000 บาท
- สถานที่ ไร่ นา สวน ของตนเองหรือเช่า

- วัสดุคิบ เช่น นู๋ย เมล็ดคัพันธุ์ ยาม่าแมลง แหล่งน้ำ
- แรงงานภายในครอบครัว และมีการจ้างเป็นบางส่วน

กระบวนการ คือ

- ศึกษาจากเกษตรกรตำบล หรือจากผู้ที่ม่ประสบการณ์
- หาตลาดใกล้บ้านและรับซื้อราคาสูง
- หาแหล่งพันธุ์พืชที่มีคุณภาพโดยสอบถามจากเกษตรกรตำบล อำเภอ หรือผู้ที่ปลูกอยู่แล้วหรือผู้ที่กำลังทำอยู่
- การเตรียมสถานที่ปลูก ปรับหน้าดินโดยการไถ พรวนและหว่านเมล็ดพันธุ์
- ทำการรคน้ำ ใส่ปุ๋ย ดูแลรักษา

ผลผลิตที่ได้

- ผลผลิตมีปริมาณมากและมีคุณภาพ เช่น ข้าว 8 -10 กระสอบ/ไร่

ข้าวโพด บาด / ไร่

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

6.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

6.1.1 การเกิดกองทุน

ประชาชนในหมู่บ้านให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการจัดตั้งกองทุนและคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆของกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี

6.1.2 ระบบบริหารกองทุน

มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่กันแต่ยังขาดความสามารถและความเข้าใจในการจัดทำเอกสาร การทำบัญชี เมื่อมีการจัดการอบรมการทำบัญชีทำให้มีความเข้าใจเพิ่มขึ้น แต่คณะกรรมการขาดความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเนื่องจากขาดความรู้และประสบการณ์ คณะกรรมการบางท่านทราบบทบาทหน้าที่ในทางทฤษฎีแต่ไม่ลงมือปฏิบัติ ดังนั้นภาระหน้าที่จะตกอยู่กับคณะกรรมการเพียงไม่กี่คน

6.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่กู้เงินไปประกอบอาชีพแล้วไม่สำเร็จเท่าที่ควร จึงได้มีการไป

ศึกษาความรู้จากแหล่งงานอื่นหรือผู้ที่ประสบผลสำเร็จจากคนในหมู่บ้าน เพื่อมาปรับปรุงกิจการตนเองอยู่เสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

6.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม

สมาชิกในหมู่บ้านมีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มต่างๆ จำนวนหลายกลุ่มเช่น กลุ่มเงินคืมหรือเงินบุญบ้าน กลุ่มแม่บ้านการเกษตร กลุ่มสหกรณ์สูบน้ำ เป็นต้น โดยกลุ่มเหล่านี้จะมีเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือสมาชิกในการกู้เงินฉุกเฉิน เพื่อเบาภาระของสมาชิกในกลุ่มและมีแนวโน้มการจัดตั้งสหกรณ์ชุมชนได้ในอนาคต

6.1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

ชุมชนมีการบริหารงานกันเอง โดยร่วมมือกันจัดตั้งกองทุนและมีการร่วมมือกันจัดตั้งกลุ่มองค์กร โดยมีการร่วมกันก่อตั้งกลุ่มองค์กร มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความซื่อสัตย์ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน

6.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

6.2.1 ปัจจัยด้านบวก

1) ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการขาดทุนซ้ำซาก

2) การที่รัฐบาลได้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่งบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เข้าไปศึกษาและเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกในชุมชนเพื่อสร้างศักยภาพความเข้มแข็ง ให้กับชุมชนโดยการแนะนำในเรื่องต่างๆ ทางด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการ การจัดทำเอกสารและบัญชีเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มั่นคงและมีประสิทธิภาพ

6.2.2 ปัจจัยด้านลบ

1) คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูงทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ระยะเวลาอันสั้น

2) ขาดการติดตามและส่งเสริมโครงการที่สมาชิกขอกู้จากคณะกรรมการ

3) คนในชุมชนบางคนไม่นำเงินที่ขอกู้ได้ประกอบอาชีพตามคำขอกู้ เมื่อครบกำหนด

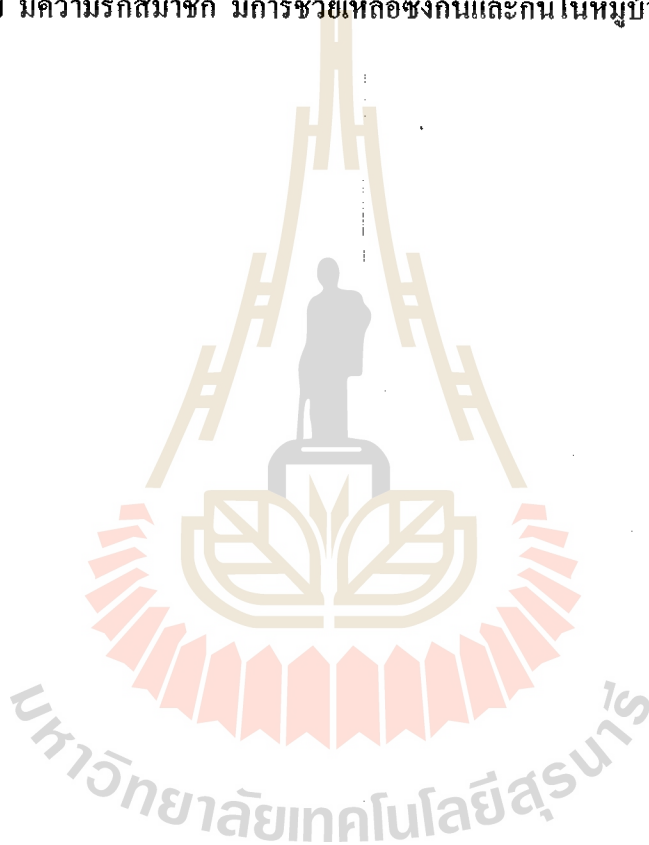
3.1 การส่งเงินคืนอาจทำให้ไม่มีเงินทุนส่งคืนอาจต้องไปพึ่งนายทุนนอกระบบอีก

3.2 สมาชิกไม่มีการรวมกลุ่มกันในการดำเนินงานโดยทำแบบตัวใครตัวมัน

3.3 ขาดการรายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนให้สมาชิกใช้กันอย่างทั่วถึง

6.3 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น

จากที่มีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้กู้ยืมมีประโยชน์คือ สมาชิกได้กู้ยืมและดอกเบี้ยต่ำ สมาชิกมีอาชีพเสริม มีความรักสมาชิก มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่บ้าน ไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปทำงานต่างถิ่น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

ปัจจุบันประเทศไทยประสบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก รัฐบาลพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้มีนโยบายให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นและได้จัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาท ให้แก่หมู่บ้านที่มีความพร้อม เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในระดับรากหญ้า ให้ชาวบ้านในหมู่บ้านมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืนต่อไป

จากการติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของชุมชนบ้านใหม่ นานอง หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ในการประเมินเพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารงานของกองทุน ความสามารถในการระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกผู้กู้เงิน เงิน 1 ล้านบาทนั้นมีส่วนช่วยในการกระตุ้นให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ในชุมชน และเพื่อทราบถึงปัจจัยที่ทำให้การบริหารจัดการให้กองทุนเกิดประสิทธิภาพ โดยการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบที่เรียกว่าชีพชีพโมเดลซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น มีทั้งแบบปฐมภูมิซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบเก็บข้อมูล บร.1-บร.12 จากจำนวน 48 ครัวเรือน ซึ่งจะกำหนดขนาดของตัวอย่างโดยใช้ร้อยละ 15 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ตามหลักการกำหนดตัวอย่างในรายวิชาการวิจัยชุมชนและแบบสุ่มสุ่ม ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ของทางส่วนราชการ และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือพิมพ์และสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ จากนั้นก็นำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์แบบเชิงพรรณนา และเชิงคุณภาพ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการบริหารจัดการกองทุน ซึ่งผลจากการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ แล้ว สามารถทำให้เราทราบถึงผลของการประเมินโดยภาพรวม ดังนี้

1. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ มีผลการประเมินดังนี้

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ พบว่า สมาชิกมีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่า เป็นนโยบายที่ทางรัฐบาลได้จัดสรรเงินอุดหนุนแก่ประชาชนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ช่วยให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ โดยชุมชนบ้านใหม่ นานองได้รับการจัดสรรเงินมาเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2545 และมีคณะกรรมการบริหารจัดการกองทุนกันเอง ส่วนผู้ที่ต้องการขอกู้เงินต้องเป็นสมาชิกกองทุนและเขียนโครงการยื่นต่อคณะกรรมการ โดยวงเงินกู้ 20,000 บาทแต่ไม่เกิน 50,000 บาท และต้องมีการทำสัญญาและหลักประกันเงินกู้ ในการชำระคืนเงินนั้น จะต้องคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยภายใน 1 ปี

1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ พบว่า การคัดเลือกผู้กู้ โดยประธานกองทุนเรียกประชุมคณะกรรมการทุกคน เพื่อพิจารณาอนุมัติร่วมกัน โดยจะคัดเลือกจากโครงการที่เสนอนั้นต้องมีความเป็นไปได้ในทางการตลาด และปฏิบัติได้จริง รวมทั้งประวัติของผู้กู้และความสามารถในการใช้คืนเงินของผู้กู้ ซึ่งผู้กู้ส่วนใหญ่ที่กู้เงินจะนำไปประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ ปลูกข้าว ทำไร่ เกียงสัตว์ และผู้กู้ส่วนใหญ่แล้วส่วนแต่ทำอาชีพดังกล่าวอยู่ก่อนแล้ว จึงไม่เป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของวิธีการ รวมทั้งตลาด ส่วนในเรื่องของการทำบัญชีของกองทุนนั้น จะมอบหมายหน้าที่นี้ให้กับ เจริญฉุกเป็นผู้รับผิดชอบ

1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1. ผลโดยตรง ปัจจุบันมีผู้กู้ทั้งหมด 34 ราย เป็นเงิน 845,000 บาท

2. ผลกระทบโดยตรง ผู้ที่ขึ้นกู้เงินกองทุน คณะกรรมการจะพิจารณาอนุมัติจากหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้แล้วในระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งผู้กู้ส่วนใหญ่จะนำเงินที่กู้ได้ไปต่อเติม หรือขยายกิจการ บางรายก็ใช้เป็นเงินหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ

3. ผลกระทบโดยอ้อม โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนทำให้ชุมชนมีเครือข่ายการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น เพราะชาวบ้านมีโอกาสพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมากขึ้น ทำให้ชุมชนต้นตัวที่จะร่วมกันกระตุ้นเศรษฐกิจของครอบครัวและชุมชนให้ดีขึ้น

2. ผลการประเมินหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ซึ่งได้ผลของการประเมินดังนี้

2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย พบว่า อาชีพหลักของผู้กู้ คือ การทำเกษตรกรรม ซึ่งผู้กู้ต่างก็มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของตนอยู่แล้ว เพราะเป็นอาชีพดั้งเดิม ทรัพย์สินของผู้กู้ ก็จะมีพื้นที่ที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน ซึ่งผู้กู้ส่วนใหญ่จะเป็นหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 บาทต่อปี และมีบ้างที่เป็นหนี้ของนายทุนนอกระบบ ซึ่งอัตราดอกเบี้ยจะอยู่ที่ร้อยละ 20 ต่อเดือน

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย พบว่า เงินที่ผู้กู้ได้กู้ไปนั้น หากไม่พอ ก็จะใช้เงินส่วนตัว หรือไม่ก็กู้ยืมเงินจากนายทุนนอกระบบ ส่วนเรื่องของพื้นที่ที่ใช้ประกอบอาชีพนั้นก็จะเป็นพื้นที่ของตน จึงไม่จำเป็นต้องเช่าที่ดินและจะมีสมาชิกในครอบครัวเป็นกำลังในการทำงาน

2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้ที่กู้เงินไปลงทุนส่วนใหญ่แล้วนำเงินไปประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์จริง เพราะจะมีหลักฐานในการประกอบอาชีพ และจะมีบางรายที่นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ แต่ทางคณะกรรมการยังมิได้มีการดำเนินการตรวจสอบ

2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1. ผลโดยตรง พบว่า กรณีการเลี้ยงนกกะทา จะได้เงินจากการขายไข่ ตกวันละไม่ต่ำกว่า 500 บาท ส่วนอาชีพค้าขาย
2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผู้กู้ได้ขยายกิจการ เมื่อมีการกู้ยืมเงินไปลงทุน ผู้กู้ได้มีการนำเงินไปเพื่อขยายกิจการ และนำเงินไปหมุนเวียนในกิจการ ทำให้มีการสร้างงาน สร้างรายได้ให้ครอบครัวเพิ่มขึ้น
3. ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีส่วนกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดการลงทุนดี แต่ไม่ได้ส่งผลให้สมาชิกบางคนไปทำงานต่างจังหวัดกลับคืนสู่ท้องถิ่นเลย เพราะบางคนมีงานทำที่มั่นคงอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามผู้กู้เงินไปลงทุนก็สามารถมีรายได้เพิ่ม มีเงินออม ซึ่งสามารถคาดได้ว่า ผู้กู้จะสามารถพึ่งตนเองได้และกิจการมีความเข้มแข็งได้ในอนาคต

5.2 อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนบ้านใหม่หนอง ได้แก่

1.1 การดำเนินการบริหารงานของกองทุน พบว่า กระบวนการในการดำเนินการบริหารงานของกองทุนนั้นทางคณะกรรมการกองทุน ยังขาดความร่วมมือ ความเอาใจใส่ที่จะดูแลและบริหารงานของกองทุนให้มีประสิทธิภาพ ความเป็นอยู่ของสมาชิกผู้กู้เงิน พบว่า สมาชิกผู้กู้เงินไปประกอบอาชีพจริงตามที่เขียนไว้ในโครงการนั้น สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวเพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อน ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกผู้กู้เงินนั้นดีขึ้น

1.2 เงิน 1 ล้านบาท ที่ชาวบ้านได้กู้ยืมเงินมาประกอบอาชีพนั้นมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น

1.3 ปัจจัยที่ทำให้การบริหารจัดการกองทุนเกิดประสิทธิภาพ คือ คณะกรรมการบางท่านมีความเสียสละ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการบริหารงานกองทุน สมาชิกกองทุนซึ่งส่วนใหญ่แล้ว มีความซื่อสัตย์ ให้ความร่วมมือและมีความสามัคคีกัน ช่วยกันปฏิบัติงานกลุ่มอย่างเต็มที่ และความร่วมมือของทางภาครัฐ ภาคเอกชน ในเรื่องของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบ

2. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

2.1 ผลโดยตรง เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปประกอบอาชีพสามารถเกิดรายได้และสามารถนำเงินมาคืนกองทุนได้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย และทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

2.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินการตามโครงการสามารถแบ่งเบาภาระหนี้สินได้ และสามารถเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้มากกว่าก่อน

2.3 ผลกระทบโดยอ้อม วิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป คือ กองทุนมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดการตื่นตัวในการที่จะสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ และทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

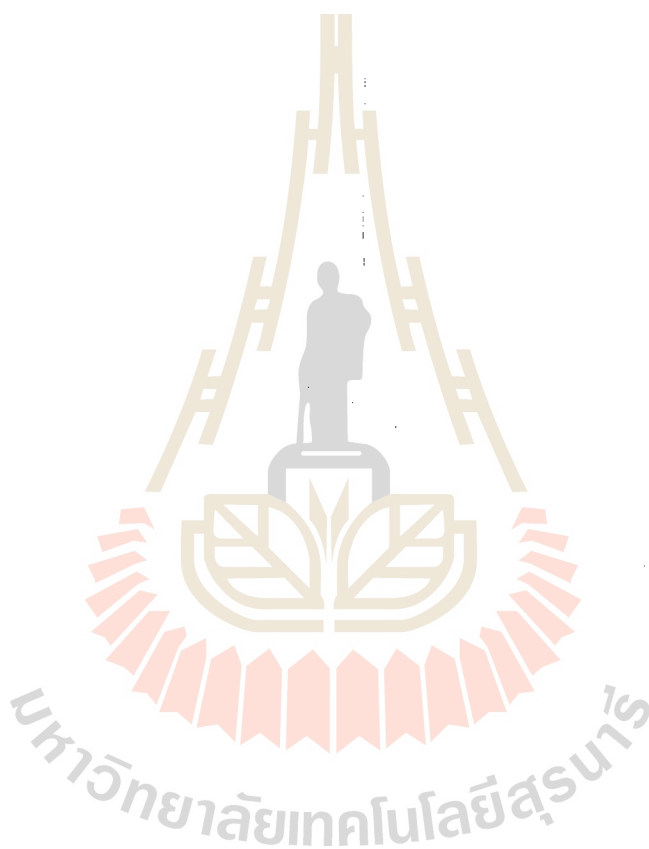
จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ส่งเสริมให้ความรู้ด้านการตลาด การออกแบบบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งการแปรรูปผลผลิตแก่สมาชิกกองทุน เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

2. ควรมีการเรียกประชุมสมาชิกผู้กู้เป็นระยะ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตรวจสอบความก้าวหน้าของกิจการที่ลงทุนไป

3. ควรมีการจัดสรรเงินจากส่วนกลางเป็นค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน

4. จัดอบรมเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ ให้แก่คณะกรรมการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านอย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน
สำหรับคณะกรรมการ สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ
จังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชา
ชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้
ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใหม่หนอง. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
ใหม่หนอง ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา.

คู่มืออาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศหลักสูตร.ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมิน
โครงการ. กรุงเทพฯ.

มดิชน. 2545. "ชีวิตคุณภาพ". 26 มิถุนายน 2545, หน้า 18.